

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshos hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kérésekre visszadár
 vagy megőrsésre nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Jogos-e a vámvédelem?

Irta: **Mezőssy Béla,**

orsz. képvis., nyug. földmiv. államtitkár.

Ha a szántóvető ember megmunkálja a fekete rögöt és elveti az acélos buzát és az Uristennek mindenható kegyelme egy áldásos esztendőt ad, vagy hogy ha egy tanya csendjében annak apraja nagyja féltő gondossággal felnevel egy-egy jószágot, egy tinót, vagy egy szépen sikerült csikót, hát minden fáradozás, minden szorgalom kevés még ahhoz, hogy a gazda anyagilag fejlődhessen és boldoguljon. Mert a boldogulás alapföltétele az, hogy annak a mezőgazdasági terménynek ára legyen. Az árat maguk a kereskedők sem szabják meg korlátlanul, ők is alá vannak vetve bizonyos tényezők befolyásának az áruk megállapításánál. A leghatalmasabb tényező, amely a buzának és a gazda állatjának árát megszabja, a vám. A vám tulajdonképpen adó, amit az ország határánál idegen országból bejövő minden métermázsa buzára, vagy minden darab állatra kivetnek. Ha Ausztriát és Magyarországot együttvéve egy nagy vásárnak tekintjük, önként értedődik, hogy a vásárnak az alakulatát szabályozni kell és kellelénél több idegen áru lenyomja an-

nak az árát, amit magunk termelünk. A vámvédelem tehát az áruk szabályozására szolgál.

Hogy ez a vám mennyire jogosult, arra nézve két érvet hozok fel. Az egyik az, hogy a magyar gazda az állami, községi és egyéb pótdók olyan tömegével van megterhelve, hogy ha külföldi árukat egyszerűen a nyakunkra szabaddítanánk, ez kétségtelenül a magyar mezőgazdaság tönkretételét jelentené. A másik érvet a legutóbbi évek nagy parcelázásából vonom le. A legtöbb helyütt a kiscgazdák igen drágán jutottak a földekhez. Addig azonban, amíg a buzának, marhának, sertésnek nagy ára van, a százezrekre menő kiscgazdákat nem félttem. De abban a pillanatban, amint a vám hatásának elmúltával a régi idők térnének vissza, az ennek az új gazdaságnak teljes anyagi pusztulását jelentené.

Azt mondják, hogy a vám tisztán és kizárólag a nagy urak érdeké. Hát ez egyszerűen nem igaz. A kiscgazdáknak nem végpusztulását jelentené-e, hogy ha a tíz év előtti időre térnénk vissza, amikor 7 korona volt a rozsnak, 10 korona a buzának az ára?

Darányi Ignácot illeti a főérdem, aki nehéz küzdelemmel kivívta Ausztriá-

val szemben, hogy az osztrák ipari védelemmel együtt a magyar mezőgazdaság is megkapta a maga jogos védelmét. Ezt a jogos vámvédelmet jövőre nézve is követeljük magunknak, mert addig, amíg a duscgazdag, vagyonilag hatalmas és erős osztrák ipar önmaga számára követeli, addig az anyagilag gyenge, tökeszegény és vagyoni megerősödésre szoruló magyar mezőgazdaság a végpusztulás veszélye nélkül ezt a védelmét el nem engedheti.

De jogos álláspontunk dacára mit láthatunk? Ausztria, valahányszor rossz termés van, telekiabálja a világot, hogy meg kell nyitni a román, a szerb határt, sőt ujabban már amerikai piacra is be akar hozni vám nélkül idegen árut. Az argentinai husbehozatalt is csupán egy hajózási vállalat kedvéért sürgeti ily körülmények között meg kell őriznünk a hidegvérünket és össze kell fognunk az osztrák mezőgazdákkal, mert a főntebb érintett törekvések az ő érdekeiket is egyformán sértik.

A magyar kormánytól is joggal remélhetjük, hogy ilyen fontos időkben, ilyen nehéz viszonyok között bármily nagy nyomással szemben is jöjjön az a nyomás kívülről, vagy felülről, a magyar mezőgazdaság érdekeit elejteni nem fog-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A rémes látogatás.

— Pierre Vernon. —

Ma szoritotta meg utoljára bucsuzól Jean Scrlot gazda az ajtóban Céline Chartrain finom kezeit és ragyogó szemekkel, gyengéden néztek egymásra, nem törődve a jeges északi széllel. De a mint magához vonta, nyugtalanul szólt:

— Menjen be, Céline! Még meg talál tázni.

Majd vidám, becéző hangon tette hozzá:

— Holnap... holnap...

És az ölelő karokból kibontakozva, elsietett.

Céline pár pillanatig hallgatózott, de mikor a lépések zaja elhalt a puha hóban, bement a kunyhóba.

Lefekvés előtt elrendezte esküvői ruháit másnapra, a mikor a derék tisztességes Jean Scrlot gazda felesége lesz és véget vet előző özvegy életének.

A mellette levő szobában alvó fia üde arcát megcsókolta, majd leült a nagy kandalló mellé és jövődől boldogságáról kezdett álmodni.

Csoszogó lépések közeledő zaja hallatszott. Figyelnél kezdett. Valaki az udvarban járkálhatott és megállt a küszöb előtt.

Egy kéz megfogta a kilincset, s még mielőtt a reteszt rátoihatta volna, birtelen kinyitott az ajtó.

Viharos szélzugás közepette egy ember jelent meg, egy rémes alak, a fején levő havas kalap beárnyékolta vad, ápolatlan fekete szakállal benőtt arcát, mélyen fekvő szürke szemei sötétén, vadul villogtak mint egy farkaséi.

Még mielőtt a fiatal asszony megmozdulhatott volna, rémülten hallotta a különös látogató rekedt mormolását:

— Hallgas, Céline... Én vagyok Claude, Claude Chartrain, az urad...

Csendesen becsukta maga mögött az ajtót, ledobta az ütött kopott kalapot, s mialatt fáradságtól kimerülten egy székre roskadt, szeméi alattomos pillantásokkal kísérték a néma, megrémült Céline, kinek egész valóját eltöltötte a nagy nyomorúság, a félelem érzése.

— Igen, én vagyok... Én!... Nem vártál, ugy-e? Mint a többiek, te is azt hitted, hogy meghaltam! Haha! Nagyszerül...

Ó, hogy felismerte ezt a kegyetlenül gúnyos, durva, rikácsoló hangot a fiatal asszony, s feltámadt vele az eltemetettnek hitt mult teljes nyomorúságában!

— Viszont akartalak látni! — folytatta Claude Chartrain. — Viszontlátni és magammal vinni... Téged és a kicsikét... Itt van, mondd? — kérdezte, a másik szoba ajtajára mutatva.

— Igen — sóhajtott a lesujtott anya.

— No jól! Mindjárt bemegyek hozzá... De először, asszony, adjál valami harapni való, kis itókát... mert éhen-szomjan veszek!

Asszony! Igen, asszony! Ennek a gyalázatos, rossz embernek az asszonya, felesége! Még most is a felesége ennek az embernek, a ki gyilkolt, rabolt, ennek a kényszermunkára ítelt fegyencnek...

És az egész szerencsétlenségét átlátták hirtelen lelki szeméi. Az esemény rettenetes sulya szinte agyonnyomta, a lehetetlen, az elképzelhetetlen — rettenetes, borzasztó valósággá lett.

Órült vágy subant át lelkét, az asztalon fekvő kés vonzotta... Hogy megmentse boldog álmát, élete biztorságát, gyermeke jövőjét,

KOBRÁK

cipők különlegességek

Fuchs Miklósnál,

Nagyvárad, Szent László-tér 1.

Telefon: 347. szám.

ják és különösen a mezőgazdasági vám-
védelmet senki kedvéért fel nem függeszt-
jük. Ha ebben a feltevésben nem
csalódom, akkor azt hiszem, hogy az
1917-ig még hátralévő időszakban a ma-
gyar mezőgazdára szebb napok fognak
virradni és a magyar mezőgazdaság élni
és erősödni fog.

Bécs és Budapest.

A bécsi polgármester elődjével ellentét
politikát üz. Mig Lueger abban találta nagy-
ságának főerejét, hogy haragudott mindarra a
mi magyar s szidta, üldözte országuakat, te-
remtényeinket, iparunkat, kereskedelmünket
s nem állotta uton-utfélen gyalázni országu-
kat, addig az új regime s vele természetesen
elsősorban a bécsi polgármester egészen más
hurokat penget.

Már az ököritői szerencsélenség alkalmá-
val megmutatta Neumayer polgármester, hogy
kulturállamok, ha azok fővárosai szomszédok s
különösen ha azok annyi és oly sok szállal
egybefüznék, nem olyan viselkedéssel tartoz-
nak egymásnak, mint a minőt Lueger velünk
szemben tanusított.

Ha Páris korrekt módon, sőt előzékenyen
tud viselkedni Berlinnel szemben, miért
ne követhetné akkor ugyanazt a pél-
dát Bécs Budapesttel szemben? Hiszen közöt-
tünk még csak árnyéka sem lehet az olyan
ellentétnek, mint aminő Páris és Berlin kö-
zött lehetséges.

Sőt ellickezölög az osztrák császárváros-
nak velünk úgy kellene bánnia, mint a selyem-
kendővel, hiszen mi vagyunk legnagyobb fo-
gyasztói az osztrák piacnak. Már pedig azzal,
aki nekünk főjvedelmi forrásunkat képezi,
ugyanacsak szépen kell bánnunk ezekben a ne-
héz időkben. Ugy látszik, hogy Bécsben végre
rájöttek erre s most minden tettükkel igazolni

akarják annak a közeledésnek lehetőségét,
amely közeledésre, különösen osztrák részről
feltétlenül szükség van.

A bécsi polgármester budapesti barátsá-
gos látogatása elé mindkét részről a legnagyobb
érdeklődéssel tekintenek, mert ez képezi tu-
lajdonképpen az első lépcsőfokot ama magas-
latra, amely magaslatra emelkednie kell mind-
két város vezetőségének, hogy közös érdekei-
keiket kölcsönösen megővthassák és előmozdít-
hassák.

Bécs, szept. 30.

Neumayer polgármester a sajtó több kép-
viselőjének a következőket mondta a buda-
pesti utazásáról:

— Azt hiszem, hogy lehetséges lesz, hogy
még ma este Budapestre utazom. Még egy
távratot várok, hogy az utazás idejét megállá-
píthassam, de azt hiszem, még ma este
utazom.

Arra a kérdésre, hogy egyedül fog-e
utazni, azt felelte:

— Hossz alpolgármester el fog kísérni.

Arra a kérdésre, hogy a párt mily érzés-
sel fogadta az utazási tervet, azt felelte:

— Nem merült fel nagyobb ellentmondás,
aki ismeri utazásom célját, egyetért velem. Poli-
tikai célt nem fűztem vele össze. Önök tud-
ják, hogy ez az eszme akkor merült föl azon
társaságban, melyet a budapesti delegátusok
tisztelőre a városház pincéjében adtam. Poli-
tikai beszélgetés akkor sem volt, én Bárczyban
csak Budapest polgármesterét láttam, ő sem
látott bennem mást, mint Bécs polgármesterét.
A budapesti urak érdeklődtek a mi intézmé-
nyeink iránt. Ha elmegyek Budapestre, azt
csak azért teszem, hogy vizontlátogatást aka-
rok tenni, örülök, hogy megismerhetem Buda-
pestet. Novemberben talán Párisba is eláto-
gatok.

Az egyik újságíró azt mondta, hogy hat
órák fog elutazni a polgármester. Ő erre mo-
solyogva jegyezte meg, ha már azt is tudják,
valószínű akkor fogok utazni.

Ejjel telefonálják, hogy Neumayer bécsi
polgármester ma este 10 órákor Budapestre
érkezett. A pályaudvaron Bárczy polgármester
élén az összes alpolgármesterek fogadták.
Bárczy a bécsi polgármestert a főváros nevében
üdvözölte, amire Neumayer meleg szavakban
válaszolt, megköszönve a szívélyes fogad-
tatást.

A bihari reformátusok közgyűlése.

Tisza István gróf pápai beszédében volt
ugyan egy pár oda nem illő kirohanás, de ál-
talanban mérsékelte magát és ami méltánylandó,
államférfiúi belátással rájött arra, hogy a Borro-
neus-encyklíkával szemben ők nem fordulhat-
nak segítségért a kormányhoz, de ez felesleges
is. Azért nem kiabált Zsilinszkyék és Balházá-
rék módjára jus placeti után, hanem — oko-
sabbat nem tehetvén — napirendre tért
lőltötte.

Ugy látszik most már ezt a példát kö-
vetik a többi református kerületek is. Tegnap
a bihari kerület tartotta Nagyváradon gyűlé-
sét, ahol Sulyok esperes — néhány stilszerű
kilengés után — ugyanerre a konkluzióra ju-
tott. De abban már nem követte Tiszát, hogy
hangsúlyozta volna a katolikusokkal való bé-
kés együttműködés szükségességét a modern
hitetlenség támadásai ellen. — Hja! — —
a László páholy felől más szelek fujnak, az ő
szélkakasa pedig eszerint igazodik. Talán ezért
került beszéde végére az a figyelmeztetés, hogy
«rezen kell lennünk . . . mert az idők go-
noszak.»

A gyűlést különben, melyet a megyehá-
zán tartottak Sulyok és Bary József törvény-
széki elnök vezették s részt vettek:

Miskolczi Ferenc főispán, Kurovszky Fe-
renc, Szegedi Lajos dr, Lévy Mihály, Csák
Máté, Szemes László, K. Nagy Sándor, Thury
Kálmán dr, Thury László dr, valamint a nagy-

elég erőt érzett magában ahhoz, hogy a fénylő
pengét e nyomorult torkába mélyessze . . .

De a férfi nyugodtan kelt fel és morogva
szólt:

— Hát így kell fogadni a hazatérőt? . . .
Csókojj meg, feleségem.

Es átölelte csontos karjaival és undok szá-
ját a szerencsétlen fiatal asszony hűvös arcára
nyomta, ki az ájuláshoz volt közel.

— Jó, jó, hisz én meg tudlak érteni —
folytatta gunyosan. — Hisz te már meggyászol-
tad a szegény Claude-ot . . . Majd később be-
szélünk a dologról . . . De az ördögbe is, éhen
elpusztulni még sem akarok. — S levette a
kést az asztalról, vágott magának egy szelet
kenyeret és egy darab sajtot.

Majd újra leült a székére, s mintha már
évek óta itthon lett volna, úgy parancsolta:

— Céline, adj innom!

Az asszony összeszedte minden erejét.
Lássuk csak . . . harcolni kell, ravaszkvadni
tán . . . veszekedni mindenestre . . . csele-
kedni . . . hogyan? Nem tudta még, de lehe-
tetlennek tartotta . . . Nem, nem tudott bele-
nyugodni abba, hogy minden, minden romba
dőljön e rossz, romlott ember hirtelen megje-
lenése által.

Egy faliszekrényből kivett egy üveg bort,
letette az asztalra s egy poharat mellé. A férfi
felemelte az üveget, szemügyre vette és így
kiáltott:

— Bor! . . . Nem a mostani kutya időbe
valól . . . Nem erősít ez meg eléggé, ennyi
kilométer után . . . Nincs már abból a kitűnő
folyadékából, a mit hat év előtt csináltunk . . .
épp a házasságunk évében? . . .

Igen, az asszony is emlékezett, az almárium
mélyében volt még abból az erős pálinkából

egy palackkal. Nagyon szerette mindig és mi-
előtt vadászó utjaira indult, alaposan leitta
magát.

Szófogadóan, de gondolatoktól keringő
agygyal, lázas kezekkel hozta elő a kért pa-
lackot.

Nagy kortyokban, mohón itta le a férfi.

— Ez már más — mondta elégedetten.
— A sajt nem valami finom! Sovány eledel . . .
Az ördögbe, mozogj már! Nincs más?

— Fűztem ma . . . — felelt az asszony
reszkető hangon. — Van még sütemény a ke-
mencében . . .

— Na jól van! Megkóstoljuk . . . De meg
lehet itt fagyni. — Es lehajolva, egy nagy tus-
kót dobott a vörös parázsra. Aztán folytatta az
evést. nagy falatokat nyelve, csámcsogva, mint
egy kiéhezett állat, közbe-közbe szorgalmasan
öblögetve torkát a pálinkával.

Beesett arca lassanként kipirult, homlokán
kidagadtak az erek és szemében a kezdődő
részegség zöld fénye csillogott.

Ujra beszélni kezdett, régmúlt dolgokat ele-
venítve fel. Elmondta feyencéletét, szokását
egy viharos napon, a mikor partra vetődve, a
sziklák között rejtőzött véresre marcangolt test-
tel. Otthagytá ronnyokra tépett ruházatát, hogy
azt higgyék, meghalt. Majd egy angol gőzös fe-
nekén Sidneybe érkezett.

A növekvő részegséggel szükségét érezte
annak, hogy bizalmas legyen. Es a megsemmi-
sült, a szegénytől félholtra vált fiatal asszony-
nak elmondta sikereit mint rabló, utonálló. Vé-
gül diadalmasan vallotta meg, hogy egy vak-
merő tette, mily fényesen sikerült.

Egy közeli városkában kirabolt és meg-
gyilkolt egy fősvény öreg urat és szolgáját.

Miközben az undorító részleteket tárgyalta,

kivett zsebéből egy csomó bankjegyet, amelye-
ket állatias röhögéssel ropogtatott ujjai között.

— Nem arany, — mondta — csupa ez-
resbankó! Van belőle bőven! Gazdagok le-
szünk, Céline — tette hozzá a részeket szo-
kásos gyengédségével. — Elhagyjuk utokban
az országot és elmegyünk messze, messze mind
a hárman, ahol nem ismer senki.

Undor fogta el a fiatal asszonyt. Ugy
érezte, hogy vére cseppenként hsgyja el tesét,
szívén érte a kétségbeesés.

— Es a sütemény? Megsült e már? —
kérdezte Claude. Nehézes léptekkel, fáradtsá-
gtól kimerülten, a pálinkától mámorosan az ala-
acsony kemence fölé hajolt, fölemelte a kariká-
kat, honnét magas lángok pusztító hőséget ter-
jesztettek. Hirtelen megbölcött, a kemencébe
esett, a feje a vas közé szorult, a lángok át-
ölelték testét, ellepték ruháját, csak úgy lobo-
gott a tűz.

Céline mozdulatlanul bámult maga elé,
alig értve meg az előtte lejátszódó rémületes
drámát.

Majd hirtelen ösztönszerű mozdulattal fe-
léje rohant, kezét nyujtva, hogy megszabadítsa,
de a szerencsétlen ember egész ruházata láng-
ban állott s ott égett a fával teli kemencében.

Az asszony némán, összeszorított ajkakkal
nézte . . . A hosszú téli éjszakán folyton nézte
és mire a hajnal megvilágosította a kemence
apró ablakait, Céline egy csomó szürke hamut
látott maga előtt.

Nagy fájdalom töltötte be érző asszonyi
szívét, könyek csorogtak sápadt arcán végig.
A nyitott ajtón keresztül a fiu szőke feje ne-
vetett feléje nagy, ártatlan szemével.

Es a borzalmas éjszaka minden szomorú-
sága, minden keserve eltűnt egyszerűen . . .

váradai és bihari egyházak vezető reformátusai.

Sulyok megnyitja után egyházi ügyek tárgyalására tértek át. A felsőbb hatósági rendeleteket, amelyek belső egyházi ügyekre vonatkoznak — tudomásul vették. Hegyessy Pál egyházmegyei jegyző lemondását elfogadták. Az esperes jelentését szintén tudomásul vették, amután kisebb egyházi ügyekről tanácskoztak délig.

Délben a Széchenyi étteremben ötven tételű bankett volt. Délután folytatták a tanácskozást s iskolai és tegyelmi ügyeket intéztek el.

A kolera.

A budapesti tiszti főorvosi hivatal tegnap délben kiadott jelentése szerint a főváros területén az utolsó huszonnégy órában újabb megbetegedés, vagy gyanus eset nem fordult elő.

A tiszti főorvos elhatározta, hogy a kolera ellen tett ideiglenes óvintézkedéseket állandósítani fogja. Itt említjük meg, hogy a főváros tanácsa a dunai hajók ellenőrzésére teljesítendő szolgálat ellátását megkönnyítendő két újabb járványorvosi állás létesítését engedélyezte.

Mohács, szept. 30.

Két napi szünetelés után ujult erővel támadt fel a kolera. Most már a város déli részén, a Rókus-utcában szedi áldozatait a rosszul táplálkozó, szegény munkásnép köréből. Az utcát a járványbiztos teljesen kizárta a forgalomból. Két oldalán a csendőrök őrzik, hogy senki onnan ki ne mehessen. A Mohácson szelőd hajók legénységéből senki addig partra nem szállhat, míg alapos orvosi vizsgálatnak nem vetik alá, ha partraszállt: szemmel tartják és állandó orvosi felügyeletet gyakorolnak fölöttük. Tegnap este óta a Rókus-utcában öt nő betegedett meg kolerába, kettő közülük már meg is halt. Megbetegedtek:

Tarja Kata 3 éves,

Witz Ferencné 42 éves,

Gerkuroc Jánosné 38 éves.

Takficz Lukácsné 45 éves asszony a járványkórházba való szállítás közben, Tupits Mari 30 éves parasztleány pedig a járványkórházban halt meg.

Eperjes, szept. 30.

Kisfalud községben egy ember kolera-gyanus tünetek között megbetegedett, de az orvosi vizsgálat megállapította, hogy csak kolera-nosztroz esete forog fenn.

Domobóvár, szept. 30.

A szerdán járványkórházba szállított ember jól érzi magát, valószínűnek látszik, hogy esete nem kolera. Döbröközön tegnap gyanus eset fordult elő, de dr. Rlesz főorvos véleménye szerint az eset nem kolera. A beteg váladékát Budapestre küldték orvosi vizsgálat végett.

A két ház ülése. Félhivatalosan azt jelentik, hogy a képviselőház legközelebbi ülése *hétfőn, október 3-án* délelőtt 11 órakor lesz.

Ülést tart a jövő héten a *főrendiház* is. Ez az ülés a képviselőház ülése után, *október 4-én* délelőtt 11 órakor lesz. Mindkét Ház elsősorban a delegáció tagjait fogja megválasztani.

Khuen-Héderváry a bécsi kölcsonról. A Neue Faeie Presse budapesti levelezője interjút folytatott Khuen-Héderváry miniszterelnökkel, aki a magyar kölcson előzményeiről és megkötéséről a következőket mondta:

— A francia pénzpiacra fölveendő magyar kölcson tervezetét kormányrajutásunk alkalmával már készen találtuk s hogy úgy mondjam leltárszerűen vettük át elődeinktől. A terv az akkori kormány teljes helyesléssel találkozott, de nem volt megvalósítható, mert az ehhez szükséges kölcsonügyi törvény a politikai zavarok folytán nem jött létre. A jelenlegi miniszterium készen találta a tervet, a maga részéről azonban a legcsekélyebb lépést sem tette ebben az ügyben és nem is folytatott tárgyalásokat annak realizálására. Igen örvendetes tény, hogy akkor, amikor annak szükségé felmerült, a régi barátság, mely Magyarország az osztrák és német pénzügyi körökkel összekapcsolja, ismét fényesen bevált. A kölcson gyors megkötése bizonyára nagyrészt ama barátságos érületnek is köszönhető, amellyel különösen Németországban is találkozunk és ebben van a kölcson megkötésének politikai jelentősége.

UJDONSÁGOK.

A X. Katholikus Nagygyűlés.

Az Országos Katholikus Szövetség, mint a kath. nagygyűlések rendezője, a legközelebbi napokban küldi szét az egész országba a november 13, 14, 15. napjain tartandó X. katolikus nagygyűlésre vonatkozó felhívást. A püspöki karhoz és a társadalmi előkelőségekhez eddig a következőktől érkeztek válaszok: *Vassary* Kolos biboros hercegprimás, *Samassa* József dr. biboros, egri, *Városvy* Gyula dr. kalocsai érsek, *Balás* Lajos rosznyói püspök, *Batthyány* Vilmos gróf, nyitrai apostoli adminisztrator, *Bende* Imre nyitrai, *Boromisza* Tibor dr. szatmári, *Csáky* Károly gróf váci, *Csernooh* János dr. csanádi, *Fircsák* Gyula dr. munkácsi, *Fischer Colbrie* Ágost dr. kassai, *István* Vilmos dr. szombathelyi, *Majláth* Gusztáv Károly gróf erdélyi, *Párvy* Sándor dr. szepesi, *Prokáska* Ottokár dr. székesfejevári, *Radnai* Farkas besztercebányai, *Széchenyi* Miklós gróf győri, *Vályi* János eperjesi, *Zichy* Gyula gróf pécsi püspökök. *Apponyi* Albert gróf, *Apponyi* Géza gróf, *Barkócsy* Sándor dr. báró, *Concha* Győző dr., *Csekonics* Endre gróf, *Dessewffy* Aurél gróf, *Esterházy* Miklós Mór gróf, *Fülepp* Kálmán főpolgármester, *Gerliczy* Ferenc báró, *Kéty* Károly dr., *Majláth* György gróf, *Révay* Ferenc báró, *Sághy* Gyula dr., *Somssich* Béla gróf, *Zselénski* Róbert gróf.

* Ófelsége névünnepe. Október hó 4-én, kedden, király Ófelsége nevenapja alkalmából a nagyváradi l. szent. székesegyházban ünnepélyes Te Deum és szent mise lesz, amelyre *Fetszer* Antal felszentelt püspök, káptalani helynök a polgári és katonai hatóságokat meghívta.

* Palotay emlékűnnep. Vasárnap fogja leleplezni a Bölcsöde egyesület néhai elnöke, *Palotay* László volt nagyprépost arcképét. A kitűnően sikerült arcképet *Böszörményi* Géza ügyvéd, jeles arcképfestő művésznök festette. A leleplezés ünnepélyes közgyűlés keretében fog megtartatni, mely alkalommal az ünnepi beszédet dr. *Papp* Károly ügyvéd mondja.

* A hivatalos lapból. A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Czinczár* Sándor nagszalontai gyakorló ügyvédet a nagyváradi kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelte ki.

* Biharvármegye az aradi vértanukról. Az aradi vértanuk szomorú évfordulója alkalmából az Idén valóban fényes ünnepségek mennek végbe a gyászos emlékü helyen. Az az országos mozgalom, amely az ünnepségek fényének emelésére irányulnak fölül mulnak minden eddigi előkészületeket. Az október 6-án tartandó ünnepségen Biharvármegye is részt fog venni. Eddig még erre nem volt eset, hogy Biharvármegye is jelen legyen az október 6-iki évfordulón. Most azonban az alispán felhívást intézett minden főszoigabíróhoz, hogy rövid idő alatt jelentsék miszerint hajlandók-e részt venni az október 6-iki ünnepélyen. A megyei tisztikar igen nagy számmal fogja képviseltetni magát. Lehetséges, hogy Biharvármegye tisztikara külön vonaton vonul át Aradra.

* Választások az akadémián. Tegnap délután 5 órakor alakultak meg a jogakadémia ifjusági egyesületei. A választást *Keledi* József korelnök vezette, nagy pártatlansággal. Az igazgatónak, mint az ifjusági egyesületek védnökének képviselőjében dr. *Hoványi* Gyula jogtanár jelent meg. A választás eredménye a következő: olvasóköri elnök lett *Puskás* János (IV.), alelnök *Hollóssy* Ernő, főjegyző *Fényes* Andor, pénztárnok *Fráter* Kálmán, ellenőr *Papp* Jenő, háznagy *Kovács* Lajos. Segélyegyleti elnök lett *Lele* István (II), alelnök *Kovács* Lajos, főjegyző *Petrányi* Ferenc, pénztárnok *Kun* Márton, ellenőr *G. Szabó* Károly.

* Uj megyeháza. Biharvármegye szék-tára oly régi és rozoga, hogy némelyik szobájánál akármelyik börtön helység is egészségesebb. Sötét piszkos emlékezet óta nem meszelt szobákban poros akták között bizony nem valami egészséges a tartózkodás. A főorvos fél is, hogy az egészségtelen helységek a tisztviselők között a tuberkulózist fogják megteremteni. Tudomásuk van róla, hogy a főorvos segíteni is akar a jelenlegi türheteretlen helyzetén és a megyeházát új és az egészségügyi követelményeknek megfelelően akarja ujja alakíttatni. Az eddigi kombináció szerint a jelenlegi megyeháza, valamint a közkórház egy része eladatnék s az így nyert összegből a közkórház Rákóczi-uti frontján két emeletes modern megyeháza készülné. Az új építkezés által ropant sok helység mizéria lenne megoldva, olyanok amelyeket jelenleg a folytonos költözködésekkel igyekeznek óráig javíttatni.

* Jóváhagyott telek vétel. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy 8000 koronáért megvásárolja a nagyváradi neolog izr. hitközségtől a nemzeti gyaloghíd mellett, Lovas utcán levő üres telket. A belügyminiszter a törvényhatóság ezen határozatát jóváhagyta. Nagyvárad város törvényhatóság ezen területet, mert a Körözspartnak Körözs-utca elejétől a kiépítendő harmadik vashidig vett megnyitására utját állaná, ha ez a terület magántulajdonba menne s esetleg kiépíttetnék és később, mikor a Körözspart megnyitására kerül a sor, többszörös áron kellene est a területet megszerezni a városnak.

* Harmincöt év a közigazgatásnál. Biharvármegye egyik derék tisztviselője *Hant* Gyula árvaszéki irodaigazgató ritka szép évfordulót tart. Ma van ugyanis harmincöt éve annak, hogy *Hant* Gyula a közigazgatás kebelén tollat fogott és mint jeles tagja annak a testületnek mind a mai napig állandó becsülettel szinte példátlan lelkiismeretességgel és pedanteriával szolgálta a vármegyét. A derék irodaigazgatót ez alkalomból barátai és tisztársai ünnepeltetésben fogják részesíteni.

* **A Legényegyet szüretimutatsága.** A nagyváradai Kath. Legényegyesület sikerültnek ígérkező szüreti mulatságot rendez október 2-án saját helyiségében. A mulatság a szokott mókakkal, szöflőpással stb. lesz megtartva. Csöszleányok lesznek: *Bodnár* Jolánka, *Bodó* Boriska, *Fakab* Margitka, *Kis* Juliska, *Köszta* Juliska, *Lampel* Stefike, *Nagy* Juliska és *Nemes* Juliska. Csöszlegények lesznek: *Bíró* János, *Frenczel* Károly, *Fakab* József, *Kos* Dénes, *Nagy* József, *Tarján* Sándor, *Torszin* Elek és *Vadász* Andor. Belépti-díj: 1 K. 50 fill. Kezdeté fél 9 órakor

* **A berettyóujfalusi csendőrség szaporítása.** A Vitális eset azt bizonyította, hogy a sárréti lakosság annyira romlott erkölcsű, hogy a hatóság közegeit egyáltalán nem segítette eredményhez, sőt még pártjára állva a haramiának azt rejtegette. Ez a züllött állapot most arra indította az alispánt, hogy a berettyóujfalusi csendőrség létszámát emeltesse. Eddig Berettyóujfaluban mindössze 8 csendőr volt egy örsvezető fennhatósága alatt. Tekintve azt, hogy a fenti körülmények miatt a csendőrség helyzete igen nehéz, az alispán az eddigi 8 csendőr helyett 10 csendőrt kér Berettyóujfaluba. Az alispán tegnap tette meg ez irányban a felterjesztését a belügyminiszterhez.

* **A Sport-egylet kérelme.** A nagyváradai Sport-egylet elnöksége azon kérelemmel fordult Nagyvárad város tanácsához, hogy a tüzoltó őrtanya nagytermét engedje át az egy-letnek vívó oktatás céljaira. Már 20 év óta használja az egylet, illetve ennek jogelődje a tüzoltó őrtanya nagy termét erre a célra. Természetesen mikor a városnak szüksége van a teremre, pl. sorozások, himnizások stb. alkalma-akkor, az a város rendelkezésére áll.

* **Elmarad a szegedi országos vásár.** Szeged városa átiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy az október 7-16. napokra eső országos vásárt az ottani polgármester be-tiltotta a belügyminiszter rendelete alapján, miután a Szegeddel szomszédos törvényhatóság területén kolera fordult elő.

* **A Kaszárnya-utca seprése.** Az az, hogy nem seprése a Kaszárnya-utcának ismét panaszra adott okot. Alig van hét, hogy Ujvárosnak eme fejlődésben lévő utcájáról puaaszt ne hallanánk. Alig van a városnak utcája mely jobban el lenne hanyagolva mint ez az utca. A háztulajdonosok állítása szerint ők még nem emlékeznek rá, hogy ezt az utcát kisperték volna. Ha már kövezeve nincs, de legalább a bacillus telepeket, vagy közönséges nyelven a szemétdombokat mégis csak jó lenne eltakarítani onnan. Hiszen Kaszárnya-utcát is csak úgy szereti a kolera, mint a Rákóczi-utat. Azt hisszük, hogy feledékenységről van szó s azért nem tisztogatnak azon az utcán. Ajánljuk az illetékesek figyelmébe.

* **A sertésvásártér rendezése.** Dr. Ertsey Péter és dr. Olasz Béla mint sertésvásártéri háztulajdonosok beadványt intéztek Nagyvárad város tanácsához, amelyben kéri, hogy a sertésvásártér elhagyatott állapotán segítsen; különösen vízvezetékét, világítást és kövezeiet kérnek, mert ma nincs a tér világítva, vízvezetékű cső nincs lefektetve, de van telén fene-ketlen sár, nyáron araszos por.

* **Élet a Püspök-fürdőben.** A Szent László-fürdőben dacára annak, hogy már hivatalosan is beállt az ősz, az élet korántsem hanyatlott. Kernács Ferenc a fürdőbérletje mindent elkövet, hogy a fürdőben a vendégek minden kényelmüket megtalálják. A fürdővonatok ugyan már nem járnak, ez azonban nem képez akadályt, mert Rontón kényelmes omnibus vár az érkezőkre, akiket díjtalanul szállít a fürdőbe. Így a fürdői szezon október.

* **Játék a fegyverrel.** Csütörtökön délután súlyosan sérülve szállították be a bihar-megyei kózkórházba *Móga* Tógyer ugrai lakos 6 éves fiát, Tógyert, ki *Makkai* Antal nevű 15 éves ugrai fiúval találkozott. Makkai tréfá-san Mógára fogta fegyverét s nevetve mondta: — Tógyer, most lelőlek!

E pillanatban fegyvere elsült s a kis 6 éves *Móga* Tógyer eszméletlenül terült el a földön. Makkai ellen az eljárás folyamatba tetetett. Hasonló szerencsétlenség történt tegnap Nagyváradon is. *Weisz* István és *Fodor* Imre 12 éves tanuló-fiúk kimentek a Rulikovszky-ura egy fegyverrel, hol játszásközben a fegy- ver elsült s a golyó *Weisz* István tanulóknak tenyerébe furódott. A sérült tanulót sepeivel az izr. kórházba szállították, bekötözés után pedig haza vitték szülei vámbház-utcai la- kására.

* **A Bonbonniére** szeptemberi szenzációs műsora vetekedik a leglátogatottabb fővárosi varieték műsorával. *Kondor* Ernőnek pompás magánzámái. *Vágó Géza* humoros jelenetei. *Cserey* Irma énekszámai, nagy látványos táncz és artista attrakciók. A *Faun* és *Nymia* mitho- lógiai jelenet káprázatos látványossága teszik változatossá a kimeríthetetlen gazdaságu műsort. Pompás eleven kedély teszi forró hangulatúvá a Cabaret Blanc éjféltutáni előadásait. Elsőrangú, Nagyváradon páratlan francia konyha áll a közönség rendelkezésére. Vasárnap délután fél 4 órakor fehér csalaídi és gyermek előadás tél helyárakkal. Jegyek egész nap este 8 ig előre válthatók *Kiss* Dávid dohánytözsdejében, *Wikus* czukrászdájában s délután a bonbonniere pénz- tárána.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közön- séget, hogy őszi szövet ujdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. meg- rendelőinket, hogy őszi megrendelé- seiket mielőbb eszközölni szivesked- jenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

* **Óriási tulhalmozott** áruaktár folytán csillárjaimat gyári árban kiárusítom. Ventiláto- rok, szellőzők, telefonok, csengők, villámhárító- k mindennemű világítási berendezések a legmél- tányosabb áron beszerezhetőek **Stern**, Nagy- várad, Bémer-tér 3. Telefon 556. szám.

GYERMEK CIPŐK, GYER- MEK KALAPOK, GYER- MEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK fehéreneműek legjobban minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

* **Érmelléki kereskedelmi r-t.** Nagyváradon — felszámolásban eladja összes könyv és hordó kintlevőségeit. Ajánlatok legkésőbb folyó hó 11-én dél- után 3-ig *Sipos* József és *Selzer* Ármin felszámolók címére Nagyvárad, Zöldfa-utca 6. sz. alá küldendők, ahol is az eladási feltételek megtudhatók.

A legujabb!	A legszebb!
Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
	Gyermekruhák
Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.	
SPITZER BÉLA	
Nagyvárad, Rákóczi-ut.	
Elsőrendű angol és francia gyász- ruhák 12 óra alatt készülnek.	

* **A Lloyd kávéház** ujoannan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében október hó 1-én következő pompás mozgófény- képek kerünek bemutatásra. 1. Teveverseny Egyiptomban. 2. Kutya és a szerelmes. 3. Bün- hődés. 4. Rossz gyám. 5. Sevilla. 6. Palika to- reader lesz. 7. Akasztott ember kötele. 8. Sarkvidéki expedició. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kötűnő ételek, italokról gondos- kodva van. A jövő hét folvamán az utolsó *bihari haramia*, *Vitális élettörténete* és elfoga- tása lesz látható. A nagyérdemű közönség be- cses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hart- stein* és *Urlei* kávéház-tulajdonosok.

Friedländer I. Izsó

angol divat-szabó

Nagyvárad, Szt János-utca.

* **Különleges női kalap kiállítás,** mely a Pannónia szálloda I. emelet 2. sz. alatt megnyitott, ma újabb kalap külön- legességek érkeztek, melyek még csak ma láthatók.

IRODALOM.

* **Az örökimádás.** ctmű hitbuzgalmi fo- lyóirat 10. száma a következő tartalommal jelent meg: *Zeman* Jenő: Oberammergau emlékek. — *Clara* Adoratrix: Az alpesek között. — *Sümicz* József: Az enyhülés dalaiból. — Az Oltáriszent- ség csodái napjainkban. — *Ruville-Péter*: A katolikus egyház éltető ereje. — A vakok látnak. *Közli*: Krasznayánszky János. — A montreali eucharisztikus kongresszus. — *Klett* István S. J.: A nagy rendelet. — Az első áldozókról. — Egy egyetemi tanár vallomásai. — *Ny. Sz.*: Első szent- mise Rómában. — *Galambos* Kálmán: A mennyei buza. — *Lukácsy* István: Jézus szenvedésének története. — Gyakori szentáldozás. *Rovatvezető*: *Reviczky* Aladár. — *Gyermekvilág*. *Rovatvezető*: *Dr. Szyllaba* Emil — Rőptében a nagyvilág körül. — Egyesületi élet. E valóban életrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Üllői- ut 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

Nagy gyárégés a Váci-uton.

Tegnap hajnalban négy óra felé hatalmas lángok csaptak fel a Váci-ut 118. szám alatt lévő Lukács és Meitne-féle aszfalt és vegyitermékek gyártásával foglalkozó telepen. Csakhamar megjelentek a II., V., VI. kerületi és a központi tűzoltók, akik Blaschnek Hugó tűzoltótiszt vezetésével teljes erővel hozzáláttak a tűz megfékezéséhez.

Mikor a tűzoltók megérkeztek, a hatalmas gyártelep középső része már egészen lángtengerben állott. Ahol a tűz támadt, az egy U-alaku épületcsoport középső része, amely mintegy harmincöt méter hosszú, földszintes favázas épület. Ettől jobbra és balra egy ötven méter hosszú favázas raktár, illetve a középső épületben levő gépház húzódik el. Így a tűz épp ott keletkezett, a honnan egyformán veszélylyel fenyegette a jobboldali raktárhelyiséget és a baloldali gépházat.

A közepén, ahol a tűz támadt, vannak az aszfaltolvasztó kemencék. Itt a hatalmas katonok fölött forr a kátrány és az aszfalt, amelyek alá nappal és éjjel tüzelnek, szünet nélkül. Éjjel bezárják az olvasztót és a katonok alatt ilyenkor kívülről szitják a tüzet. A munkás, aki a tüzre rak, nem is látja az olvasztót, mert kívülről rak a tüzre.

Tegnap éjjel is így folyt a munka az olvasztóban. Minthogy a tűz az olvasztó tetőzeten csapott ki, bizonyosnak látszik, hogy az egyik kemencét tulhevítették. A kicsapó láng meggyújtotta a forró kátrányt, amelytől aztán a favázas tető is csakhamar tüzet fogott.

Mikor a tűzoltók megérkeztek az U-alaku épület csoport középső részét már egészen elborították a lángok. A veszedelem nemcsak magát a kátrány-gyárat fenyegette teljes elpusztulással, hanem a szomszédos Árboc-utca sarkán levő Arnheim-féle pénzszekrény-gyárat is, amelyre egész szikraeső esett le.

A tűzoltók csakhamar harminc sugárral támadtak a veszedelemre és emberfeletti erővel leküzdve a bűzös kátrányfüstöt, hat óráig elszigetelték a tüzet, nyolc óra negyvenöt perkor pedig teljesen eloltották. Az épületcsoport középső része teljesen leégett.

Oltás közben Székely Domonkos tűzoltó a tetőről a forró kátrányba esett és súlyos égési sebeseket szenvedett. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Luxemburg grófja.

A szinügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott, dr. Hoványi Géza elnökölete alatt. Jelen voltak: Harmathy Károly, dr. Pác Sándor, dr. Adorján Emil, dr. Kurlander Ede, Erdélyi Miklós szinigazgató, Juricskay Barna jegyző.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után beterjesztették az október havi műsort a következőkben:

Muzsikus leány (operett-ujdonság), Bánk bán (okt. 6-án), Remény (új népszínmű), Gül Baba (új kiállítás), Hajduk hadnagya, Vereshaju, Sámson (Szarvasi Soma bucsuja, okt. 17.) Rigoletto (opera)

Sasok (új bohózat), Párisi élet, Trilby, Balkán hercegnő (új operett), Luxemburg grófja, Erdészleány, Szentivánéji álom (ifjúsági előadás október 20-án), Muzsikusleány, Erdészleány, Járnó György személyes vezetése alatt.

A műsort tudomásul vették.

Az új tagokra nézve október végén ülést tart a bizottság s akkor mond feletük kritikát.

Dr. Adorján Emil felvetette a kérdést, hogy a szinügyi bizottság tagjai nem kísérhetik figyelemmel az előadásokat, mert mindennap nem mehetnek színházba, sőt jegyet sem kapnak. A város páholyát kellene a szinügyi bizottságnak fenntartani.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy erről volt szó a színház megnyitásánál, de a szinügyi bizottság lemondott róla s így a város részére maradt a páholy, amelyet a tanács rendelkezéséből a polgármester használja. Ha ilyen indítványt tesznek, azt a jövő ülésre kell kitűzni. Több vidéki városokban turnusokba vannak osztva a szinügyi bizottság tagjai.

Dr. Kurlander Ede azt véli, hogy a jegyző tegyen kérdést a vidéki városokhoz, hogy miként van ott az a kérdés megoldva.

Ilyen értelemben bízták meg a jegyzőt.

Dr. Adorján Emil felveti, hogy egy gyermekszínház engedélye iránt beérkezett kérvény, s ezt a főkapitány áttette a szinügyi bizottság elnökéhez. Ez nem tartozik a szinügyi bizottsághoz. Ne is tárgyalják itt. Indítványozza, hogy mondják ki, nem tartozik ide. Vagy mondják ki, hogy a gyermekelőadások délutánonként tartatnának s így az engedély kiadását helyesli a szinügyi bizottság.

Elnök kijelenti, hogy a jövő ülésre behozza a kérvényt s akkor határozanak bármely irányban.

Ezzel véget ért az ülés.

A muzsikus leány.

Végtelenül kedves és finom operettet mutatnak be vasárnap este Nagyváradon. Járnó Györgynek, ennek a rendkívül talentumos zeneszerzőnek »Muzsikus leány« c. darabja kerül színpadra. A kitűnő operettet első kisbérletben mutatják be s hétfőn, kedden és szerdán adják elő a rendes bérliőknek. Az érdekes darab meséje ez:

Első felvonás. Haydn szülőfalujában volt ennek testvér öccse a tanító, aki egy menekülő francia német tisztet rejtett el hajlékában. Ezt bosszúból feljelentette a korcsmárosné, mert a tanító nem akarta őt szeretni, hanem a Rézit, a tehensesleányt. Rézi magára vállalja az árulás bűnét, csak hogy a tanítót, akit viszont szeret megmenthesse. Azonban Haydn, aki időközben eljött falujába, hogy öccét meglátogassa, a leányt nem engedi bántalmazni, hanem magához veszi. A tanító katonának megy. Közben a faluban jön Eszterházy herceg, egy olasz táncosnővel, akit mint feleségét mutatja be.

Második felvonás. A herceg kastélyában nagy készülődések vannak, mert ő felségét várják. A herceg megérkezik a táncosnővel, akire a hercegasszony nagyon féltékeny. A kis Rézitől megtudja, hogy a herceg a faluban csokolódzott is a táncosnővel, akit most már kiutasít a házából. A tehensesleánykát féltékenyen őrzi házában Haydn, a hercegi karmester, mert nagyon megszerette. Később megérkezik a tanító, mint diadalmas hős, aki megverte a nagy Napoleont. Haydn örömmel szorítja keblére öccét, kit még előre kitagadott.

Harmadik felvonás. Haydn megvallja Rézinek, hogy szereti, de az tudni sem akar sze-

relméről, mert még mindig a tanító foglalja el szívét. Egy avult kottát ad át a karmesternek, ki abban saját kézvonásaira ismer. Amikor megtudja, hogy a leány a kottát édesanyjától kapta, gyermekére ismer benne. Most már örömmel adja leányát a tanítóhoz.

Bihari Böske. Ma este lép fel először a Luxemburg grófja c. op. reitben. A közönség körében nagy érdeklődéssel tekintenek az új csillag bemutatkozása elé.

Vasárnap dé után vidám órákat szerez a színházi publikumnak. A Gyurkovics leányok, Herczegh Ferenc ragyogó vígjátékát adják a drámai személyzet legjobb erőivel.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknél

mint kolera, typhus vagy lázas betegségeknél fő a víz, legbiztosabb óvszer a

KRONDORFI pezsgőhöz, borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb helyi
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHAJTÓ GYÓGYITAL

mint nyálka oldó szer, úgy magában, mint meleg tejjel vegyítve köhögéskor, rekedtségnél, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógysikkal ajánlatik. Nehezen emészthető, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! Hugyhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően fog izleni.

TÁVIRATOR

A kalocsai érsek állapota.

Budapest, szept. 30.

(Saját tud.) A kalocsai érsek állapotában változás nem állott be. Az elmúlt éjjelt igen nyugtalanul töltötte. Reggel felkelt és íróasztalához ült. Az orvosok véleménye szerint az érsek 8—9 napig elhúzhatja. Emellett azonban bármikor beállhat a válság.

Késő éjjel táviratozzák, hogy a kalocsai érsek az egész este eszméletlenül feküdt az ágyában. Az a kevés remény, amelyet felépülésébe vetettek, teljesen eloszlott. Az érsek felépülésében már nem lehet bizni.

A főrendiház értekezlete.**Budapest, szept. 30.**

(Saját tud.) A főrendiház megnyitása előtt értekezlet lesz. Az értekezleten a bizottságok jelentéseit fogják tárgyalni.

Zichy János gróf Budapesten.**Budapest, szept. 30.**

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma nagylángi birtokáról Budapestre utazott. A miniszter a mai ülésre utazott a fővárosba.

A titkos katonai egyezmény.**Berlin, szeptember 30.**

A Tageblatt hírt kapott konstantinápolyi tudósítójától, hogy Hakki pasa nagyvezír tegnap aláírta a török-román katonai konvenciót. Az egyezmény arra kötelezi Romániát, hogy egész haderejével Bulgária ellen vessen magát, ha Törökországot megtámadná.

A Ház küldöttsége Aradon.**Budapest, szept. 30.**

(Saját tudósítónktól.) A Ház minapi határozata értelmében küldöttségileg fogja magát képviselni az aradi ünnepélyen. Érdekes, hogy a küldöttség tagjai 17-en mind munkapártiak. A küldöttség szerdán 11 óra 25 perckor indul a fővárosból Tisza István gróf, aki a küldöttséget vezeti, nem Budapestről utazik Aradra hanem Nagyváradról. Tisza ugyanis a biharmegyeiekkel akar Aradra menni.

Némethy Károly mandátuma.**Budapest, szept. 30.**

(Saját tudósítónktól.) Némethy Károly péteri képviselő mandátumát tudvalevőleg Markos Gyula pártja petícióval támadta meg. A Kuria a petíciót elutasította mivel a megkívánt 3000 koronát nem tették le. Most újabb 10 választó újabb petíciót adott be, melyhez a szükséges 3000 koronát is csatolták.

Az önkéntesség alkonya.**Budapest, szept. 30.**

(Saját tudósítónktól.) Karácsony Lajos konvenciói államtitkár ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy az önkéntesség eltörléséről szó sem lehet. Az önkéntesség jogosságát a törvény biztosítja. Addig tehát, míg törvényhozásilag nem változtatnak ezen a dolgon, addig eltörlésről szó sem lehet.

Megőrült hadnagy.**Budapest, szept. 30.**

(Saját tud.) A bécsi városi vasut egyik III. oszt. kocsiában egy hadnagy minden előzmény nélkül felugrott és a vele szembe ülő Müller Alfrédot összesyrkálta. A tisztén az örültsege jeleit alapították meg és beszállították a kórházba.

Igazságszolgáltatás.**Esküdtek sorsolása a törvényszéken.**

Tegnap reggel fél nyolc órakor sorsolták ki a törvényszéken az október havi esküdtek névsorát. Jelen voltak: Bary József törvényszéki elnök, Ember Géza és Themleitner Gyula törvényszéki bírók, Vattay József kir. ügyész és Jaczkovits Gyula törvényszéki jegyző. Megállapították, hogy az október havi ülészek október 17-én fog kezdődni. A kisorsolt esküdtek névsorát itt adjuk:

Rendes esküdtek:

Dr Demetrovics Elek, Beleznay Antal, Konrád László (Érmihályfalva), Miskolczy Hugó (Fekete-Győrös), Metzner Károly (Fekete Győrös), Kopócsy Endre, Gábel Jakab, Cservenka József, Jász Károly (Kisjenő), Székely Sándor, Balázsovits Jenő, Olasz Lajos (Darvas), dr Gyöngyössi István, Moskovits Mór, Szántó Lajos, Tatár Zoltán, itj. Csepregy Mihály (Nagyszalonta), dr Buna János, Brüder Jenő, Karaguly László, Olasz Elemér, Csapó Zoltán, td. N. Szatmáry János (Nagyszalonta), Schvarcz József (Okény), Bige György, dr Poyvár Özséb, Söjping Endre (Székelyhid), Jelinek Géza, Janesó Dezső, Govrik Kálmán (Less).

Helyettes esküdtek:

Mónus Sándor, Dobi István, Dobos Menyhért, Bauer Nándor, Kovács Pál, Mezei Dezső, Kovács Béla, Gitye József, Papp Iános, Makos Sándor.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika. Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. — 115

Egyszerre csak, mint az ily kitéréseknél rendszerint, fenyegetések hallatszottak a királyi család s különösen a királyné ellen.

— Hol van az osztrák asszony? — ordítá egy halárus asszony; — miért nincs ő itt? Mutassák meg nekünk az osztrákot, hogy egy kis leckét tarthassunk neki. Párisban kellene lennie, idehaza kellene maradnia!

— Hiszen ott van ő magánál, — kiáltá egy csavargó, Leoniera mutatva, kinek hasonlatossága a királynéhoz soha nem volt meglepőbb, mint midőn így nyugodtan és komoran megállt a veszély vagy izgatottság közepén. — Ha ez nem a királyné, akkor soha nem láttam őt. Barátaim, nézzék meg őt jól! Mária Antoinette az.

Merő mámoros ostobaságból, vagy szilaj tréfából könnyen megtörténhetett volna, hogy a nép bálványát megrohanja, s más valakit a Wolverine helyében tán darabokra is téptek volna puzta tévedésből.

De ő azonnal föltalálta magát. — Mária Antoinette! — ismétlé, a vérvörös szalagra mutatva keblén. — Igen, Mária Antoinette emetezett torokkal. Ez a királynéknak való öltözet.

Hangosabban éljeneztek, mint valaha, s azok, kik fejüket idáig tisztán tarták, engedtek az általános örületnek, s egy sugás, mely Coupe-tétől eredt, csakhamar az éhes gyűlölet bősé ordításává változott.

— Tegyük egy reggeli látogatást nála! és a péknék, meg a pék fiánál! A sorompókhoz! Az országutal! Bátorság, csak négy rövid mértföld! Menjünk mindnyájan Versailles!

XXV. FEJEZET.

A vörösek.

És hol vala az ő drága Arnoldja egy ilyen válságos pillanatban? A Wolverine nem egy izben kereste őt a szemével a Hotel de Ville megrohanása alkalmával s nem tudta, vajon távolléte telett sajnálatot vagy örömet érezen-e inkább. Az jó, hogy ő veszélyen kívül van, de másfelől ki tudja, minő hűtlenségeken tőri a fejét, mialatt így távol van a Wolverine felügyeletétől, s tudja, hogy Leonie az állását el nem hagyhatja! A Wolverine büszkének érezte magát hatalmára, hogy egy kis ujj mozdulatával vezetheti a párisiak ezen ezreit, kiket megtanult a francia nemzetnek tekinteni — s midőn így hadat üzent ő, a nép leánya, Franciaország uralkodójának, s kezében tartá, mint hívé, a Bourbonok, Európa legmagasb családjának életét és sorsát, volt valami, a mi megkeseríté minden diadalát, kétkedése a betolyás fölött arra a férfira, a kit szeretett. Éles szívfejdalomtól lett volna megkimélve, ha tudta volna, hogy mit csinál most Montarbas, s hogy kit vesz most körül csengéseivel.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Budapesti füzdetudósítások.****Budapest, szept. 30.****A gabonatózsdé.**

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	10 14
Rozs októberre — — —	7 35
Zab októberre — — —	8 23
Tengeri májusra — — —	5 59

Értéktőzsdé.

Magyar hitel — — —	858.50
Osztrák hitel — — —	669.—
4%-os koronajáradék — — —	91.65
Államvasut — — —	760.—
Jelzálogbank — — —	489.50
Leszámitoló bank — — —	604.50
Hazai Bank — — —	310.—
Kereskedelmi részv. — — —	752.—
Rimamurányi — — —	698.—
Salgótarjáni — — —	643.—
Közuti vasut — — —	768.50
Városi villamos — — —	409.—
Adria — — —	—

Irányzat: Szilárd

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.**A REKLÁM**

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetések és reklámok az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- | Telefon
tervezetek ingyen! | 12-06.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Bornyomó zsákok.

Ürmös ágyhoz való cikkek a legjutányosabban o kaphatók. o

Mezey János és Társa cégnél

Szent László-tér.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképek és z-l á m p á k ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ivl á m p á k

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

osillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítet, átalakítását, javítását, ivl á m p á k kezelését, hozzávaló szépálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

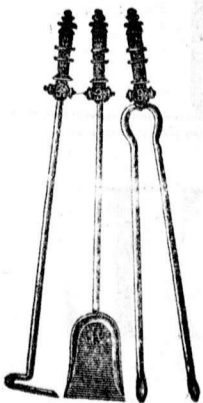
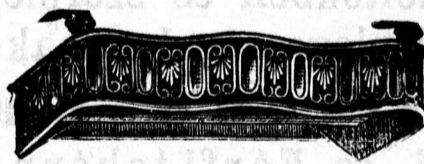
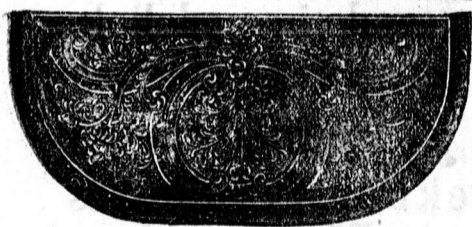
villamos világitás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

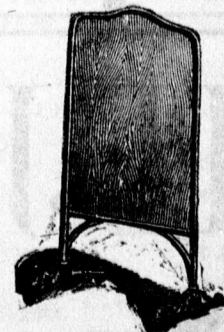
81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Eredeti METEOR folytonégő és öntött vasoszlop kályhák, takaréktüzhelyek, kályhatálczák, kályhaelőtétetek és kályha ellenzők. ::

Fa- és széntartó kosarak tüziszerek, a legizlésesebb kiviteben és legolcsóbb árban

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.

Őszi idény
 beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
 vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,
 melyek csak fiók üzletünkben jutnak
 eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
 cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:
Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:
Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések pontos
 és gyors elintézést nyernek.

A
„TISZÁNTUL“-ra
 előfizethetni
 mindennap.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

21267—1910. sz.

Felhívás a bérkocsi tulajdonosokhoz.

A szokásos őszi bérkocsi, ló és szer-
 szám szemléte ez év november hó 2. és
 3-án tartom meg és pedig a jelzett na-
 pokon reggeli 8 órakor kezdődőleg a ló-
 vásártéren.

Mint hogy pedig az utóbbi időben több
 ízben tapasztaltam, hogy egyes bérkocsi
 tulajdonosok még ma is rossz állapotban
 levő kocsikkal, kopott és megrongált szer-
 számokkal, sőt lecsigázott és fuvarozásra
 alkalmatlan lovakkal folytatják iparukat,
 különösen az éjjeli sorosságot, már eleve
 is figyelmeztetem az összes bérkocsi tulaj-
 donosokat, hogy csakis a kifogástalan
 karban levő járművekkel, lovakkal és
 számszámokkal rendelkező bérkocsi tulaj-
 donos nyerhet állomás helyet.

Miért is felhívom az érdekelteket, hogy
 a jelzett napokon tartandó szemlére ki-
 fogástalan karban levő lovakkal és jó
 állapotban levő számszámokkal és kocsi-
 val jelenjenek meg, annyival is inkább, mert
 a kik a szemlén nem jelennek meg, sem
 a vasutnál sem az állandó állomás he-
 lyükön sorosságot nem kapnak a tavaszi
 szemléig.

Nagyvárad, 1910. szeptember hó.

GERŐ,
 rendőrtőkepitány.

206

Ha melege van,
 ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István
 „NEMZETI“ kerthelyiségébe,
 hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
 és izletes ételeket
 olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
 menjen egyedül, hanem családjá-
 val és barátaival, hogy a kellemes
 szórakozást megoszthassa velök.
 — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
 Társas ebédek, vacsorák és abo-
 nensek polgári árban lesznek kiszol-
 gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel
Kecskeméthy István vendéglős, a
 NEMZETI szál-
 loda, vendéglő és kávéház bérletje.

Megérkeztek az őszi és téli
!! ujdonságok !!

Felöltőkben és szörméktől eredeti modellek,
 különlegességek ruhakelmékben és selymekben
Állandó nagy raktár:
 Női- és Férfi-tehérneműekben, Vászón- és
 Asztalneműekben, Szőnyeg- és Fügönyökben.
 TELEFON 54. ALAPITTATOTT 1858.
 Angol costumök és francia toiletteek
 :: jutányos árban vállaltatnak. ::

IFJ. KOHN SÁMUEL
Nagyvárad, Bémer-tér.